

Tandem-haptiisit tekstinä ja kuvailtuna

Tekstilyhennys ja kuvailu suluissa: Iida-Maria Hakanen & Katariina Tolonen, Humakin ammattikorkeakoulu, 2016.

Tandem-pyöräilyn kosketusviestejä eli tandem-haptiiseja videon viittoja on Arne Pirkola. Video on vuodelta 2015 ja sen kesto on 7 minuuttia ja 27 sekuntia. Videon taustaväri on sininen. Kuvan vasemmassa yläkulmassa on Suomen Kuurosokeat ry:n logo ja oikeassa yläkulmassa on Raha-automattiyhdistyksen (RAY) logo. Pirkolalla on tummat vaatteet.

Videoruudun väliteksti: Kuurosokea tuottaa oppaan selkään: pyöräillään suoraan eteenpäin, pyöräillään oikealle, pyöräillään vasemmalle, pysähdytään.

Pirkola aloittaa: Hei! Minun nimeni on Arne Pirkola. Viittomani on tällainen (naputtaa kolme kertaa oikealla etusormella poskipäähän. Kerron teille tandempyöräilyyn liittyvistä viesteistä. Tandempyörässä kaksi ihmistä istuu peräkkäin. Edessä istuu opas, joka ohjaa pyörää sekä huomioi vastaantulijat ja muun liikenteen. Takana istuu kuurosokea tai kuulonäkövammaisen henkilö. Hän saattaa olla täysin sokea tai hänellä saattaa olla rajoittunut näkökenttä kuten esimerkiksi putkinäkö. Vaaratilanteiden välttämiseksi on turvallisempaa, kun kuurosokea tai kuulonäkövammaisen istuu pyörän takasatulassa.

Opas ja kuurosokea henkilö voivat viestiä pyöräilyn aikana käyttäen haptiiseja. Esittelen teille näitä tandempyöräilyyn liittyviä viestejä eli haptiiseja. Ensimmäinen haptiisi on eteenpäin, toinen on oikealle, kolmas on vasemmalle ja viimeinen neljäs on pysähdytään.

Tule vaan tänne (Riitta Lahtinen astuu kuvaan ja kääntyy selin Pirkolaa kohti). Ensimmäiseksi näytän haptiisin pyöräillään eteenpäin. Se tehdään näin (Pirkola tekee haptiisin Lahtisen selkään vieden kämmenen ulkosyrjän selän puolesta välistä suoraan kohti niskaa. Lahtinen nyökyttää ja osoittaa eteenpäin).

Seuraavaksi näytän haptiisin, jota käytetään, kun pyöräillessä käännetään oikealle (vie kämmenen ulkosyrjän selänpuolesta välistä ylöspäin. Lapaluun kohdalla käsi kääntyy oikealle, ulkosyrjä pysyy kiinni selässä. Lahtinen toistaa saman liikkeen edessään).

Oikealle kääntymistä voidaan ilmaista myös toisella tavalla. Se tehdään näin (Pirkola vetää kämmenen Lahtisen vasemmasta olkapäästä oikeaan. Lahtinen viittaa oikealle). Kerrataan, näytän haptiisit uudestaan.

Ensimmäinen tapa oli näin (vie kämmenen ulkosyrjän selänpuolesta välistä ylöspäin ja lapaluun kohdalla käsi kääntyy oikealle, ulkosyrjä pysyy kiinni selässä. Lahtinen toistaa saman liikkeen edessään). Ja toinen haptiisi oli näin (Pirkola vetää kämmenen Lahtisen vasemmasta olkapäästä oikeaan ja Lahtinen viittaa oikealle).

Seuraavaksi näytän haptiisin, jota käytetään, kun pyöräillessä käännetään vasemmalle (Pirkola vie kämmenen ulkosyrjän selänpuolesta välistä ylöspäin ja lapaluun kohdalla käsi kääntyy vasemmalle, ulkosyrjä pysyy kiinni selässä. Lahtinen toistaa saman liikkeen edessään). Myös vasemmalle kääntymistä voidaan ilmaista toisella tavalla, se tehdään näin (Pirkola vetää kämmenen Lahtisen oikeasta olkapäästä vasempaan. Lahtinen viittaa vasemmalle).

Kerrataan nämäkin haptiisit uudestaan. (Pirkola vie kämmenen ulkosyrjän selänpuolesta välistä ylöspäin ja lapaluun kohdalla käsi kääntyy vasemmalle, ulkosyrjä pysyy kiinni selässä. Lahtinen toistaa saman liikkeen edessään). Ja toinen haptiisi on näin (Pirkola vetää kämmenen Lahtisen oikeasta olkapäästä vasempaan ja Lahtinen viittaa vasemmalle).

Neljäs tandempyöräilyyn liittyvä haptiisi on pysähtyminen. Jos kuurosokea haluaa pysähtyä pyöräilyn aikana, hän ei voi ilmaista sitä esimerkiksi viittoen taktiisesti, Tällöin hän voi käyttää seuraavaa haptiisia (laskee käden Lahtisen olalle. Lahtinen nyökkää ja viittoo pysähtyä). Pysähtymisen jälkeen voidaan taas keskustella.

Videoruudun väliteksti: Opas tuottaa kuurosokean käsivarteen: pyöräillään hitaammin, pyöräillään nopeammin, pysähdytään, aloitetaan pyöräily sekä jatketaan pyöräilyä.

Pirkola jatkaa: Nyt kerron, mitä haptiiseja opas voi käyttää tandempyöräilyn aikana. Näillä viesteillä ilmaistaan, jos halutaan pyöräillä nopeampaa, hitaampaa tai halutaan pysähtyä. Kun vauhtia lisätään, edessä istuva opas voi käyttää haptiisia, jossa hän vie toisen kätensä taakse ja liu´uttaa sitä kuurosokean ranteesta olkapäätä kohden (Pirkola vie käden taaksepäin ja liu´uttaa kättä kuvitellun henkilön ranteesta ylöspäin pitkin käsivartta). Silloin takana istuva kuurosokea tietää, että poljetaan vauhdikkaammin. Kun vauhtia halutaan hidastaa, liike toteutetaan toisin päin eli käsi tuodaan jälleen taakse ja liu´utetaan sitä kuurosokean käsivartta alaspäin (Pirkola vie käden taaksepäin ja liu´uttaa sitä kuvitellun henkilön käsivartta pitkin kohti rannetta. Toistaa liikkeen edessään). Tällöin tiedetään, että vauhtia hidastetaan.

Kolmas haptiisi ilmaisee pysähtymistä. Jos opas haluaa pysähtyä hän voi käyttää seuraavaa haptiisia (Pirkola vie käden taakse ja tarttuu kuvitteellisen henkilön ranteeseen ja toistaa liikkeen edessään, tällä kertaa tarraten omaan

käsivarteensa). Tämä oli siis oppaan käyttämä pysähtymishaptiisi. Tandempyöräilyssä on pidettävä myös turvallisuus mielessä. Liikenteessä turvallisuus korostuu etenkin jos halutaan ylittää tie. Silloin opas käyttää pysähtymishaptiisia (Pirkola tarttuu uudelleen omaan käsivarteensa), jolloin takana oleva kuurosokea tietää pysähtyä, ja molemmat voivat nousta turvallisesti pyörän päältä. Sitten voidaan turvallisesti taluttaa pyörä tien yli ja nousta taas pyörän selkään. Kun matka taas jatkuu, opas taputtaa kuurosokean käsivarteen (Pirkola vie käden taakse ja taputtaa muutaman kerran ilmaan kuvitteellisen henkilön käsivarteen ja toistaa sitten saman liikkeen omaan käsivarteensa kehon etupuolella). Haptiisi antaa siis tiedon matkan jatkumisesta.

Pyöräillessä tulee huomioida myös liikennevalot. Punaisen valon loistaessa opas ilmoittaa kuurosokealle, että on pysähdyttävä ja käyttää pysähtymishaptiisia (Pirkola vie käden taakse ja tarttuu kuvitteellisen henkilön ranteeseen ja toistaa liikkeen edessään taas tarraten omaan käsivarteensa). Tällöin noustaan taas pyörän selästä ja odotetaan valojen vaihtumista vihreiksi. Sitten talutetaan pyörä tien yli ja tien toisella puolella noustaan uudestaan pyörän päälle. Ja taas matkan jatkuessa opas käyttää matka jatkuu –haptiisia (Pirkola vie käden taakse ja taputtaa muutaman kerran ilmaan ja toistaa sitten saman liikkeen omaan käsivarteensa kehon etupuolella samoin kuin aiemmin) ja sitten voidaan lähteä taas eteenpäin. Tässä olikin kaikki!

Videoruudun lopputekstit:

Kertoja: Aarne Pirkola

Videon tilaaja: Riitta Lahtinen / Kommunikaatiopalvelut / Kuurosokeat RY

Videon toteutus: Mikko Palo / Mediapalo

Viimeinen videoruudun kuvassa on Suomen Kuurosokeat ry:n logo. Teksti on myös ruotsiksi eli Föreningen Finlands Dövblinda rf.